

Samlet orientering om de sikkerhedsmæssige aspekter i forbindelse med overfaldsforsøget på tegneren Kurt Westergaard fredag den 1. januar 2010.

1. Indledning

En 28-årig somalisk mand med opholdstilladelse i Danmark blev den 1. januar 2010 anholdt, da han bevæbnet med en økse og en kniv trængte ind i tegneren Kurt Westergaards hjem i Århus. Under anholdelsen afgav politiet skud mod gerningsmanden, der blev ramt i knæet og hånden.

Den 28-årige somaliske statsborger er sigtet for drabsforsøg på tegneren og på polititjenestemand i funktion, og ved kendelse afsagt af Retten i Århus den 2. januar 2010 blev han varetægtsfængslet i 4 uger.

I det følgende orienteres om de sikkerhedsmæssige aspekter i forbindelse med overfaldsforsøget på Kurt Westergaard.

2. Terrortruslen mod Danmark

Det er PET's vurdering, at der er en generel terrortrussel mod Danmark, som be- styrkes af militante ekstremistiske grupper skærpede fokus på Danmark. Der er således grupper og personer i Danmark, der har ønske om og kapacitet til med enkle midler at udføre terrorhandlinger i Danmark. Derudover er der indikationer på, at grupper i udlandet søger at sende terrorister til Danmark. PET vurderer end- videre, at der er en betydelig og erkendt terrortrussel mod danskere og danske in- teresser visse steder i udlandet, herunder i Nord-, Vest- og Østafrika, Mellemøsten samt i Pakistan og Afghanistan.

Genoptrykningen af Muhammed-tegninger i februar 2008 har betydet et skærpet fokus på Danmark og danske interesser som mål for terror blandt ledende militante

ekstremister i udlandet. PET vurderer i den forbindelse, at genoptrykningen udnyttes ideologisk og propagandamæssigt af bl.a. al-Qaida.

Terrortruslen mod Danmark stammer hovedsagelig fra netværk, grupper og enkeltpersoner, der bekender sig til en militant islamistisk ideologi. Det gælder al-Qaida-relaterede grupper og netværk i Danmark og i udlandet, men også andre udenlandske militante islamistiske netværk.

Terrorangreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer, det vil sige uden varsel. Det gælder særligt i situationer, hvor angrebet ikke udføres på grundlag af omfattende, forudgående planlægning eller under involvering af en større personkreds.

PET har til opgave at forebygge, efterforske og modvirke trusler mod Danmark som et selvstændigt, demokratisk og sikkert samfund. Efterretningstjenesten skal således gennem sin virksomhed skabe grundlag for, at trusler af den nævnte karakter kan identificeres og håndteres så tidligt og effektivt som muligt. Dette gælder bl.a. terrorisme.

PET løser sine opgaver såvel via efterretningsindhentning, overvågning og efterforskning som via forebyggende foranstaltninger.

Ved indsamlingen og håndteringen af oplysninger betjener PET sig af alle de midler og metoder, som efterretningstjenesten har til rådighed.

Efterretningstjenestens virksomhed gennemføres i overensstemmelse med dansk ret, herunder retsplejelovens regler om efterforskning af strafbare forhold.

Udviklingen i trusselsbilledet har betydet, at PET gennem de seneste år har brugt stadig flere ressourcer på at identificere og imødegå konkrete terrortrusler rettet mod Danmark, danskere eller danske interesser i udlandet.

PET gennemfører således løbende et større antal efterforskninger rettet mod mange grupper, netværk og enkeltpersoner her i landet eller i udlandet, der af efterretningstjenesten anses for en sikkerhedsmæssig risiko. Uanset der bruges be-

tydelige ressourcer på denne efterforskning, vil det aldrig være muligt for efterretningstjenesten gennem længere tid at overvåge alle de efterforskningsmæssige måls aktiviteter døgnet rundt.

Når PET har identificeret en konkret sikkerhedsmæssig trussel, skrider PET ind over for denne trussel med de midler, som i den konkrete situation vurderes som de mest egnede, hensigtsmæssige og effektive for at afværge den konkrete trussel.

Dette kan bl.a. ske ved, at en person, der udgør en sikkerhedsmæssig trussel, anholdes, sigtes og retsforfølges for strafbare forhold, når efterretningstjenesten er i besiddelse af et tilstrækkeligt bevisgrundlag, som kan fremlægges under en straffesag, eller, når der er tale om udlændinge, at der indledes en udvisningssag, når efterretningstjenesten er i besiddelse af oplysninger, som i en sådan sag kan fremlægges og efterprøves ved domstolene samt i nødvendigt omfang forelægges for den mistænkte udlænding. Der kan endvidere være tale om andre former for præventive foranstaltninger, herunder afhøringer.

3. Truslen mod tegneren Kurt Westergaard

Siden offentliggørelsen af Muhammed-tegningerne i september 2005 og særligt efter genoptrykkningen i 2008 har der været en betydelig sikkerhedsmæssig trussel mod Muhammed-tegnerne, herunder Kurt Westergaard. Kurt Westergaard er således i særlig grad blevet eksponeret i forbindelse med tegningesagen, hvor han har optrådt i adskillige tv-programmer og offentlige begivenheder med tilknytning til sagen.

Det er PET's vurdering, at Kurt Westergaard udgør et potentielt og efterstræbt mål for militante ekstremister i Danmark og i udlandet, ligesom der er grupper og enkeltpersoner, der ønsker at chikanere eller udøve vold mod Kurt Westergaard.

Gennem de seneste år har PET arbejdet målrettet på at identificere, forebygge og imødegå sådanne trusler mod Kurt Westergaard, og i flere tilfælde har PET på grundlag af dette arbejdet grebet ind over for konkrete trusler mod Kurt Westergaard. Dette var således bl.a. tilfældet i begyndelsen af 2008, hvor tre personer

blev frihedsberøvet på grundlag af mistanke om, at de pågældende havde planer om at dræbe Kurt Westergaard.

Udover den efterforskningsmæssige indsats har PET løbende truffet en række foranstaltninger af sikkerhedsmæssig karakter med henblik på at beskytte Kurt Westergaard. Disse sikkerhedsmæssige foranstaltninger er løbende blevet gennemført og justeret i lyset af det konkrete trusselsbillede, ligesom der er blevet lagt vægt på Kurt Westergaards ønske om så vidt muligt at kunne opretholde en normal livsførelse.

Som led i disse sikkerhedsforanstaltninger har Kurt Westergaard og hans hustru i visse perioder opholdt sig på en særlig sikret lokalitet under fuldstændig livvagtsbeskyttelse.

Ved Kurt Westergaards ophold på den private bopæl er der truffet en række sikkerhedsmæssige foranstaltninger med henblik på at beskytte Kurt Westergaards person. Disse sikkerhedsmæssige foranstaltninger indebærer bl.a. særlig sikkerhedsafslåsning og anden mekanisk sikring, alarmsikring, kameraovervågning og etablering af et særligt "saferoom", hvor der kan søges tilflugt, ligesom der er installeret og udleveret overfaldsalarmer.

Disse sikkerhedsmæssige foranstaltninger vil forsinke en ulovlig indtrængen på en sådan måde, at politiet kan blive alarmeret og nå frem med henblik på at pågribe en mulig gerningsmand.

Der er på denne baggrund udarbejdet en nærmere plan for politiets tilsyn med Kurt Westergaards bopæl og udrykning ved alarmering om muligt indbrud eller overfald.

Herudover er der iværksat en særlig sikkerhedsmæssig håndtering af post mv. stillet til Kurt Westergaard.

Endelig har der gennem længere tid været en personbeskyttelse af Kurt Westergaard, som bl.a. indebærer, at PET løbende er i kontakt med Kurt Westergaard om dennes aktiviteter uden for bopælen. Ordningen indebærer endvidere, at Kurt We-

stergaard følges af livvagter fra PET eller af polititjenestemænd fra Østjyllands Polit, når dette skønnes nødvendigt.

Det er PET's vurdering, at de nævnte sikkerhedsmæssige foranstaltninger, der løbende er blevet tilpasset og justeret, også i den konkrete situation har virket efter hensigten, og har forsinket indtrængen på bopælen, således at politiet kunne nå frem og pågribe gerningsmanden. I lyset af overfaldsforsøget og den offentlige eksponering både i Danmark og i udlandet af en række af de sikkerhedsmæssige foranstaltninger i forhold til Kurt Westergaard vil PET imidlertid på ny gennemføre en justering af disse foranstaltninger, ligesom PET generelt vil vurdere, om der er behov for at skærpe sikringen af boliger med tilknytning til personer, som PET beskytter.

PET overvejer i den forbindelse at etablere fuldstændig livvagtsbeskyttelse samt døgnbemandet vagt på Kurt Westergaards bopæl. Livvagtsbeskyttelsen og den døgnbemandede vagt vil kræve henholdsvis 12 og 18 årsværk.

4. PET's efterforskning vedrørende den nu anholdte somalier

PET modtager løbende oplysninger om, at herboende personer er eller har været involveret i terrorrelaterede aktiviteter, der støtter militante formål i Somalia, ligesom efterretningstjenesten modtager oplysninger om, at personer med somalisk baggrund er tilknyttet netværk i Danmark, der mistænkes for at planlægge terrorangreb eller udøve terrorrelaterede aktiviteter her i landet.

I forbindelse med efterforskningen af disse netværk og personer har PET tilvejebragt oplysninger om den 28-årige somaliske statsborger, og han har således gennem længere tid været genstand for efterforskning.

Som led i PET's opgaver med at overvåge, forebygge og modvirke bl.a. terrorhandlinger benytter efterretningstjenesten sig af en række efterforskningsmetoder, herunder indgreb i meddelelshemmeligheden, hemmelige ransagninger og observation. Endvidere har PET et tæt samarbejde med en række udenlandske efterretningstjenester, som løbende videregiver oplysninger til PET, ligesom PET modtager oplysninger fra en række kilder.

Af hensyn til bl.a. efterretningstjenestens samarbejde med udenlandske myndigheder og kilder samt beskyttelsen af fortrolige oplysninger om efterretningstjenestens særlige efterforskningsmetoder kan PET ikke offentligt redegøre for detaljerne i den verserende efterforskning vedrørende militante somaliske netværk, der bl.a. omfatter den nu anholdte somaliske statsborger.

Det kan dog oplyses, at PET's efterforskning har tilvejebragt oplysninger, som efter efterretningstjenestens opfattelse viser, at den 28-årige somaliske statsborger har tætte forbindelser til den somaliske terrororganisation al-Shabaab og al-Qaida ledere i Østafrika. Endvidere har efterforskningen givet grundlag for at mistænke den pågældende for under ophold i Østafrika at have været involveret i terrorrelaterede aktiviteter. Endvidere viser efterretningstjenestens oplysninger, at den pågældende har været en del af et terrorrelateret netværk med tilknytning til Danmark.

PET er bekendt med, at den 28-årige somaliske statsborger i november 2008 udrejste af Danmark til Somalia. Endvidere er efterretningstjenesten bekendt med, at den pågældende i juli 2009 i Kenya blev anholdt sammen med flere andre personer i forbindelse med de kenyanske myndigheders efterforskning af mulige terrorangreb under den amerikanske udenrigsministers besøg i Kenya i begyndelsen af august 2009. Den 28-årige blev efterfølgende løsladt og vendte i begyndelsen af september 2009 tilbage til Danmark.

I forbindelse med, at den nu anholdte somaliske statsborger vendte tilbage til Danmark, blev han fulgt meget tæt af PET, ligesom der blev iværksat en række efterforskningskridt mod den pågældende. Af hensyn til efterforskningen i sagen vedrørende militante somaliske netværk var det af afgørende betydning, at den pågældende ikke blev bekendt med, at han var genstand for efterretningstjenestens efterforskning.

Efterforskningen vedrørende den 28-årige somaliske statsborger har ikke haft sammenhæng med tegneren Kurt Westergaard, og efterforskningen har ikke på noget tidspunkt givet grundlag for at antage, at den 28-årige havde konkrete planer om at overfalde eller dræbe tegneren Kurt Westergaard. Den hidtidige efterforskning vedrørende den 28-årige somaliske statsborger, der bl.a. har omfattet obser-

vation, hemmelig ransagning og aflytninger, har heller ikke givet grundlag for at antage, at hans eventuelle planer om at gennemføre terrorrelaterede aktiviteter her i landet var umiddelbart forestående.

Det tilføjes, at hverken det forhold, at PET er i besiddelse af oplysninger om en persons tilknytning til udenlandske terrororganisationer eller terrorrelaterede netværk i Danmark, eller det forhold, at efterretningstjenesten mistænker en person for at have været involveret i terrorrelaterede aktiviteter i udlandet, i sig selv kan anses for tilstrækkeligt til at anholde, retsforfølge eller udvise den pågældende. Det vil således afhænge af karakteren af de oplysninger, som efterretningstjenesten er besiddelse af, herunder om oplysningerne vil kunne fremlægges som led i en straffesag eller udvisningssag. I visse tilfælde vil bl.a. hensynet til efterretningstjenestens arbejdsmetoder, kilder, samarbejdspartnere samt andre verserende efterforskninger således udelukke en straffesag eller udvisningssag.

Østjyllands Politi gennemfører i øjeblikket en strafferetlig efterforskning mod den 28-årige somaliske statsborger. Efterforskningen gennemføres i et tæt samarbejde med PET, og PET's oplysninger om den 28-årige somalier vil i den forbindelse blive stillet til rådighed for anklagemyndigheden.